

CENUȘĂREASĂ SAU „BUNĂ GOSPODINĂ”?

In memoriam Grigore Vieru

Acad. Mihai CIMPOI

Acum 20 de ani, pe 31 august 1989, primul Parlament democratic al Republicii Moldova a adoptat un document istoric fundamental despre funcționarea limbilor în tânărul stat care peste doi ani urma să-și declare Independența.

Cei 20 de ani, la care se adaugă încă mulți alți ani precedenți, au constituit o perioadă de luptă continuă, deci nu doar de consemnare festivă, în chip de *dolce farniente* a unei victorii. Și în acest caz s-a manifestat diabolica politică a jumătăților de măsură și dublelor standarde ale autorităților comuniste care și-au pus în față – în mod viclean – paravanul „statalității moldovenești”. „Statalitate moldovenească” înseamnă, prin urmare, și „limbă moldovenească”.

Pe ici-acolo, în anumite situații ambientale, s-a spus că limba română și așa-zisă „limbă moldovenească” sunt „cam una și aceeași”, dar din moment ce există „statalitatea moldovenească” *trebuie* să existe și „limbă moldovenească”. Urmând această logică aberantă, *ar trebui* să existe o limbă austriacă din moment ce există o „statalitate” austriacă, o limbă cubaneză din moment ce există o „statalitate” cubaneză, o limbă braziliană din cauza că există o „statalitate” braziliană, o limbă mexicană din simplul motiv că există o „statalitate” mexicană ș.a.m.d.

Avem de-a face cu o clasică *contradictio in adjectum*, o contradicție în termeni.

Pe de o parte, „statalitatea”, care e un calc după rusescul „gosudarstvennosti”, semnifică în limba română – corect – **organizare de stat**, iar pe de alta, avem o demonstrație clară a unei ignorări strigătoare la cer a chiar *paternilor* comuniștilor – Marx, Engels și Lenin, care au afirmat în lucrările lor că basarabienii sunt **români** și că limba pe care o vorbesc ei, basarabienii, este **româna**. S-a vorbit mult

despre acest lucru, fiind publicate și multe studii, încât nu mai stăruim asupra lui.

Ne punem, însă, întrebarea: de ce această perseverență în *minciună* la nivel de politică de stat?

Lucrurile sunt simple ca „bună ziua”, dar, întrucât situația din republica noastră pare stranie celor din străinătate (cum se face că există, „sărbătoare națională” a limbii și un imn care se cheamă *Limba noastră*), e cazul să ne mai referim la motivele și rațiunile ce stau la temeiul acestei lupte continue.

Între limbă și ființă, între limbă și ființa națională e un raport de absolută identitate. Într-un articol *România și Austro-Ungaria*, publicat în *Curierul de Iași*, în noiembrie 1876, Eminescu spune decis: „Spirit și limbă sunt aproape identice, iar limbă și naționalitate asemenea.”

Să amintim – încă o dată – adevărul spus deopotrivă de Eminescu și Heidegger: că limba este casa ființei și că dă unui popor certitudinea de a fi ca ziditor de istorie. „Ea dă garanție, adică oferă certitudinea că omul poate *să fie* ca ființă ce aparține Istoriei” (Martin Heidegger, *Originea operei de artă*, București, 1982, p. 197).

Despre unitatea limbii române, vorbite „încă din veacul al XV-lea atât în Moldova, cât și în Muntenia și în Transilvania”, scria în *Evenimentul literar* din 27 februarie 1894 Constantin Stere, care susținea că nu trebuie să ne limităm la introducerea cuvintelor străine, ci și „trebuie ca, plecând de la limba vorbită de popor, să crezi cuvinte noi din rădăcinile în ființă, potrivit *spiritului* și legilor limbii românești” (C. Stere, *Scrieri*, V, Chișinău, 1991, p. 9).

Să mai amintim și de declarația istorică a lui Alexie Mateevici, cel care ne-a dat cel mai inspirat imn *Limba noastră*, declarație făcu-

tă încă până la săvârșirea actului Marii Uniri, că nu avem două limbi și două literaturi, ci una și aceeași cu cea de peste Prut.

Cei douăzeci de ani au redeschis scena înfruntărilor, a aceluși „teatru de război” în care am fost implicați mișelește din nou, – a luptei pentru adevărul științific privind limba și ființa noastră. Autoritățile, înarmate cu întregul arsenal de arme ideologice, propagandistice și cu uriașul mecanism al „statalității”, au continuat-o *in extremis*, oamenii de cultură, profesorii, studenții, liceenii având ca singură armă eficientă doar adevărul.

Lupta a revenit, în chip manolin, la gradul zero, la punctul de reîncepere a zidirii, ca și în cazul cunoscutei legende.

Sub temelia Casei ființei noastre s-au pus dinamite în ideea diversionistă promovată oficial de a o arunca în aer, recurgându-se și la mai vechile mijloace și strategii stalinist-jdanoviste: mistificarea adevărului, impunerea moldovenismului primitiv, dirijismul ideologic și supunerea ideologiei partidului de guvernământ. S-a încercat, în chip diabolic, reorientarea învățământului spre neadevăr, alcătuirea de alte manuale, înlocuirea *Istoriei românilor* prin *Istoria integrată*, calificată de noi drept „ingrată”, lichidarea a însăși Sărbătorii Limbii, lichidarea Institutului de Filologie, după ce a fost lichidat în fond Institutul de Istorie, presiuni asupra învățătorilor și profesorilor din școli, licee, universități. Tabloul fenomenologic al luptei împotriva limbii și ființei noastre s-a vârfit piramidal cu evenimentele dezastruoase din 7 aprilie curent, când s-a recurs la mijloace monstruoase de reprimare a protestelor tinerilor, vorbitori declarați de limbă română.

Din cauza acestor acțiuni aplicate, repetăm, la nivel de politică de stat, de apărare a așa-zisei „statalități”, Limba română a redevenit la noi o Cenușăreasă în loc să i se rezerve rolul propus de Eminescu: aceea de bună gospodină la ea acasă. Aceasta ar fi concluzia generală.

Totuși, remarcăm și o situație sociolingvistică mai bună, o mai corectă limbă română vorbită la radio, televiziune și scrisă în presă, utilizată în sfera universitară. Tinerii noștri au, în majoritatea lor, o vorbire românească îngrijită.

În lupta pentru limbă l-am avut, în avangardă, pe marele poet Grigore Vieru, care merită acel monument viu care s-a propus: consfințirea în Constituție a denumirii corecte a limbii.

Cele două testamente ale sale – primul ținut cu ocazia decernării titlului de Doctor Honoris Causa de către Academie și al doilea în fața Adunării consacrate împlinirii a 90 de ani de la votarea Actului Unirii Basarabiei cu România – sunt niște elogi aduse limbii române. **„Noul nume al Limbii Române în Basarabia de sub ocupația țaristă, apoi de sub cea sovietică jignește un popor ce a trudit la rezidirea Limbii noastre istorice, dar și memoria celor, care, prin har și jertfă, au remodelat-o, dându-i o desăvârșire deplină, așezând-o în rândul celor mai civilizate limbi ale lumii”** (Grigore Vieru, *Taina care mă apără*, Iași, 2008, p. 424).

Să amintim și câteva foarte frumoase consemnări aforistice ale poetului:

„Sub ochii îngroziți ai Limbii Române adevărul s-a sinucis de atâta nedreptate”;

„S-ar putea crede că întreaga natură a trudit la zidirea Limbii Române”;

„Toate zilele mele izvorăsc și se înalță din adâncul și din puterea Limbii Materne”;

„Din mila, din dragostea și dărnicia Limbii Române am răsărit ca poet. Limba română este destinul meu agitat. Poate că și osteneala mea este o parte din norocul ei în Basarabia”;

„Dreptatea mea cea dintâi este Limba Română în care lucrează iubirea lui Dumnezeu”;

„Stilul este Limba Română cutreierată de bunul-simț”;

„Două lucruri am întâlnit pe lumea asta zidite cu adevărat până la capăt: Biblia și Limba Română”;

„Întotdeauna m-am mirat cum poți să rămâi un prost în mijlocul unei limbi atât de frumoase și înțelepte cum este Limba română”.

Sunt ziceri durute, frumoase, înțelepte; sunt ziceri testamentare.

Să ținem cont de ele în lupta noastră de mai departe.

27 August 2009